

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
(พักหนี้โควิด 19) ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดลำปาง
Factors Affecting Debt Payment Ability of Farmers Participating in the Debt
Moratorium Projects (COVID-19 Debt Moratorium) of Bank for Agriculture and
Agricultural Cooperatives, Lampang Province

ภาวิดา ปัญญาเดมี *¹ และ กัญญ์สุตา นิมอนุสรณ์กุล²
Pawida panyataemee *¹ and Kunsuda Nimanussornkul²

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ (พักหนี้โควิด 19) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดลำปาง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย สืบมาจากลูกค้ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 200 ราย และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 200 ราย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการอธิบายค่าร้อยละ ความถี่ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของเกษตรกร และประมาณค่าด้วยแบบจำลองโลจิส (Logit) และวิเคราะห์โดยวิธี Marginal Effects

ผลการศึกษา พบว่า ในกลุ่มลูกค้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากที่สุดส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพ สมรส การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีจำนวนมากกว่า 3 คนต่อครัวเรือน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาทต่อปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ระหว่าง 1 - 3 คน ทำการเกษตรโดยเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์หรือมีการผลิตแบบผสมผสาน ภาระหนี้สินพบว่าหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. จำนวนหนึ่งแห่ง วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติอยู่ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท มีการใช้หลักประกันสินเชื่อแบบบุคคลค้ำประกัน มีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อเป็นลงทุนและเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในโครงการพักชำระหนี้โควิด 19 ในด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด พบว่า เพศหญิงมีโอกาสที่จะชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดระยะเวลามากกว่าเพศชาย โดยถ้าผู้ตอบแบบสอบถามมีประเภทการผลิตแบบเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ (แบบผสม) และมีหลักประกันสินเชื่อประเภทอสังหาริมทรัพย์อย่างน้อย 1 แปลง ในการค้ำประกันเงินกู้ จะเพิ่มโอกาสที่จะสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา และหากเกษตรกรที่มีภาระหนี้ หลายสถาบันจะเพิ่มโอกาสที่จะไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ทันตามกำหนดระยะเวลาสัญญาและเกิดปัญหานี้ค้างชำระ

คำสำคัญ : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร , โครงการพักชำระหนี้ , ปัจจัย , หนี้ค้างชำระ , แบบจำลองโลจิส

* Corresponding author. E-mail: panyataemee@gmail.com

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

The study of factors affecting the debt repayment ability of farmers participating in the debt repayment suspension project (COVID-19 debt suspension), Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Lampang Province, aimed to study the factors influencing the debt repayment ability on time by collecting primary data from 400 customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, surveying 200 customers who were able to repay their debts and 200 customers who were unable to repay their debts. Descriptive statistics were used to describe percentages and frequencies to identify general characteristics of farmers. The values were estimated using the Logit model and analyzed using the Marginal Effects method.

The results of the study found that most customers with the highest debt repayment ability were males, aged 51-60 years, married, had a secondary education, and had more than 3 household members/household. The average household income was between 100,001 and 200,000 baht/year, had 1-3 household members with income, and engaged in agriculture by growing crops together with raising animals or mixed production. The debt burden was found to have other assets besides the BAAC. The credit limit approved between 100,001-200,000 baht. They used personal loan collateral. The purpose of the loan was for investment and most farmers had knowledge and understanding of the Covid-19 debt suspension program. In terms of factors influencing the ability to repay debts on time, it was found that females were more likely to repay their debts on time than males. If the respondents had Mixed crop and animal husbandry production type and having at least 1 plot of real estate as collateral for the loan will increase the chance of being able to repay the debt on time. And if farmers have debts from many institutions, there is a chance that they will not be able to repay the loan on time according to the contract period and will have a problem with overdue debt.

Keyword : Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives , Moratorium project , Factors , Logit model

ที่มาและความสำคัญ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) เมื่อปลายปี 2562 ซึ่งมีผู้ติดเชื้อทั่วโลกอย่างรวดเร็ว จนนำมาสู่การบังคับใช้มาตรการปิดเมือง (Lock down) ในแต่ละประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (Curfew) ทหารอาณัติกร เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาด จากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจและกระทบต่อรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คน เกิดการปรับเปลี่ยนอย่างกะทันหัน ธุรกิจบางอย่างต้องปิดตัวลงเนื่องจากไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนได้ ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปสงค์ (Demand) อุปทาน (Supply) รวมถึงภาคการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยผลิตที่สำคัญ และเป็นปัจจัยการผลิตของธุรกิจอื่นและได้รับผลกระทบอย่างเป็นลูกโซ่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (Specialized Financial Institutions: SFIs) ซึ่งทำ

หน้าที่เป็นกลไกของรัฐบาลภายใต้การกำกับของกระทรวงการคลัง ได้รับมอบภารกิจบรรเทาความเดือดร้อนด้านสภาพคล่องทางการเงินของเกษตรกร และผู้ประกอบการภาคการเกษตร ให้ดำเนินมาตรการพักชำระต้นเงินลดดอกเบี้ยรวมถึงขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าสินเชื่อที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นเวลา 1 ปี อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าเกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 3.3 ล้านราย ที่มีกำหนดชำระตั้งแต่วันที่ 1 เดือนเมษายน 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 เพื่อเป็นการช่วยเหลือและเสริมสภาพคล่องเร่งด่วนระยะสั้น ซึ่งโครงการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อลูกค้าที่มีสถานะหนี้ค้างชำระหลังครบกำหนดระยะเวลาโครงการรวมถึงส่งผลให้ธนาคารได้รับความเสี่ยงในการเกิดหนี้ด้อยคุณภาพมากขึ้น กระทั่งต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของธนาคาร ทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลาหลังจากสิ้นสุดโครงการในสถานการณ์โรคระบาดที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวปฏิบัติอย่างเหมาะสมในการจัดทำโครงการพักหนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ (พักหนี้โควิด 19)

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษา และเก็บข้อมูลโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Microsoft Form) จากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าเกษตรกรลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดลำปาง จำนวน 14 สาขา และ 2 สาขาย่อย โดยใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวน 400 ตัวอย่าง แบ่งเป็นการเก็บข้อมูลกลุ่มลูกค้าที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดหลังสิ้นสุดโครงการ จำนวน 200 ตัวอย่าง และกลุ่มลูกค้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดหลังสิ้นสุดโครงการ จำนวน 200 ตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์ประมาณค่าความน่าจะเป็นโดยแบบจำลองโลจิส (Logit Model) และประมาณค่าความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : MLE) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าสินเชื่อธนาคารที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ (พักหนี้โควิด 19) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$$Y=f(X_1,X_2,X_3,\dots,X_{14})$$

โดยความน่าจะเป็นที่สนใจ คือ

$$Prob(Y=1) = \frac{1}{1 + e^{-x' \beta}}$$

$$\text{หรือ } P_i = \frac{1}{1 + e^{-x' \beta}}$$

โดยกำหนดตัวแปรตามแบบจำลองดังต่อไปนี้

Y = ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าสินเชื่อที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ (พักหนี้โควิด 19)

โดยกำหนด Y ดังนี้

$Y = 1$ คือ กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

$Y = 0$ คือ กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างลูกค้าสินเชื่อธนาคารที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้โควิด 19 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยภายใน (ธนาคาร) ปัจจัยด้านพฤติกรรม และความรู้ความเข้าใจในโครงการ โดยการเก็บแบบสอบถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดในส่วน ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้โควิด 19 ส่วนการวัดผลคะแนนความรู้ความเข้าใจโครงการพักหนี้โควิด 19 โดยกำหนดให้เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามได้อย่างถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนคำถาม เป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในโครงการพักชำระหนี้โควิด 19

ผลการศึกษา

ผลการศึกษากลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้โควิด 19 จำนวน 400 ราย ประกอบด้วยเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา จำนวน 200 ราย และเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 200 ราย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป พบว่าลูกค้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพ สมรส การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีจำนวนระหว่าง 1-3 คน/ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท/ปี ลูกค้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 3 คน/ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน ระหว่าง 200,001 – 300,000 บาท/ปี ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมดพบว่า ลูกค้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่ มีประเภทการผลิตเพาะปลูกร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 1 ถึง 3 คน ภาระหนี้สินมีหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. จำนวนหนึ่งแห่ง วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจาก ธ.ก.ส. ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท ใช้หลักประกันสินเชื่อเป็นที่ดินจำนอง วัตถุประสงค์การกู้เพื่อเป็นค่าลงทุน ลูกค้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่ มีประเภทการผลิตเพาะปลูกพืช มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 1 ถึง 3 คน ภาระหนี้สินมีหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. จำนวนสองแห่ง วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจาก ธ.ก.ส. ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท ใช้หลักประกันสินเชื่อบุคคลค่าประกัน วัตถุประสงค์การกู้เพื่อเป็นค่าลงทุน การวัดผลความรู้ความเข้าใจโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าจำนวนเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนคำถามทั้งหมด จำนวน 383 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.75 ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดโดยกลุ่มเกษตรกรสามารถชำระหนี้ได้ ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องมากที่สุด คือ คำถามข้อที่ 1 โครงการพักชำระหนี้ (พักหนี้โควิด 19) มีระยะเวลาพักชำระต้นเงินและดอกเบี้ยถึงกำหนดตั้งแต่งวดเดือน เมษายน 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 เป็นระยะเวลา 1 ปีนับจากงวดชำระเดิมโดยลูกค้าตอบได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 100 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนคำถามข้อที่ลูกค้าตอบได้อย่าง

ถูกต้อง น้อยที่สุด คือ คำถามข้อที่ 8 คือ ระหว่างการพักชำระหนี้ ลูกค้าไม่สามารถขอสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องได้ ส่วนข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ โควิด 19 ภาพรวม พบว่า เกษตรกรยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนทั้งในส่วนรายละเอียดโครงการฯ เช่น วิธีการคำนวณดอกเบี้ยหลังการเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งข้อจำกัดในเรื่องทักษะ ความคุ้นเคยในการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน A-Mobile ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการตรวจเช็คสิทธิ์การเข้าร่วมโครงการ หรือการชำระหนี้กรณีที่ลูกค้ามีความประสงค์ชำระหนี้ บนแอปพลิเคชัน A-Mobile ในส่วนข้อเสนอแนะธนาคารควรสื่อสารและให้ข้อมูลอย่างชัดเจนและทั่วถึงเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์จากมาตรการพักหนี้ข้อดี-ข้อเสีย เพื่อให้ลูกค้าสามารถตัดสินใจในการรับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมทันเวลา และสามารถวางแผนทางการเงินรวมถึงบริหารจัดการหนี้ได้

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้โควิด 19 เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้แบบจำลองที่มีตัวเลือกสองทางเลือก (Binary Response Models) แบบจำลองโลจิสติก (Logit model) พบว่า Log pseudo likelihood เท่ากับ -154.4351 ค่า Chi-squared เท่ากับ 0.0000 ค่า Pseudo R² เท่ากับ 0.4430 แสดงว่าแบบจำลองนี้สามารถอธิบายตัวแปรได้ร้อยละ 44.30 ใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์โดยการประมาณความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : MLE) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จากตัวแปรอิสระทั้งหมด จำนวน 13 ปัจจัยจากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยโดย Marginal effects อธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ Marginal Effects ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้	Marginal Effect	z	P> z
เพศของหัวหน้าครัวเรือน	0.1791	2.67	0.008***
อายุ	-0.0030	-0.49	0.626
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	0.1425	2.45	0.014**
สถานภาพ	-0.1224	-1.26	0.208
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	-0.0944	-1.85	0.064*
ประเภทการผลิต	0.3138	4.68	0.000***
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน	4.23e-06	7.25	0.000***
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้	0.2202	2.38	0.018**
ภาระหนี้สิน	-0.3768	-6.03	0.000***
วงเงินสินเชื่อ	-2.95e-06	-4.72	0.000***
หลักประกันสินเชื่อ	0.3843	5.42	0.000***

ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้	Marginal Effect	z	P> z
วัตถุประสงค์การกู้	-0.0211	-0.27	0.787
ความรู้ความเข้าใจในโครงการฯ	0.0762	1.47	0.140

หมายเหตุ : *** มีระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 หรือร้อยละ 99

** มีระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 หรือร้อยละ 95

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.1 หรือร้อยละ 90

- เพศ (Sex) ค่า dy/dx มีค่าเป็นบวก (0.17910) หมายความว่า เพศหญิงมีความน่าจะเป็นที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดมากกว่าเพศชายเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.9106 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (Education) ค่า dy/dx (0.1426) หมายความว่า ถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีระดับการศึกษาสูงขึ้นระดับ 1 จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.2581 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (Membership) ค่า dy/dx (-0.0944) หมายความว่า ถ้ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีเพิ่มขึ้นจำนวน 1 คน จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดลดลงร้อยละ 9.4384 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

- ประเภทการผลิต (Type) ค่า dy/dx (0.3138) หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีการผลิตแบบเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ (แบบผสม) จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้น มากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีการผลิตแบบเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ (แบบผสม) ร้อยละ 31.3765 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- รายได้เฉลี่ย (Average income) ค่า dy/dx (4.23E-06) หมายความว่า ถ้ารายได้เฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจำนวน 1 บาท จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0004 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (Membership-income) ค่า dy/dx (0.2202) หมายความว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจำนวน 1 คน จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.02351 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- ภาระหนี้สิน (Liability) ค่า dy/dx (-0.3768) หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีภาระหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. เพิ่มขึ้น 1 สถาบัน จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้น้อยกว่าเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 37.6765 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- วงเงินสินเชื่อ (Credit limit) ค่า dy/dx (-2.95E-06) หมายความว่า วงเงินสินเชื่อของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจำนวน 1 บาท จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้ลดลงร้อยละ 0.0003 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

- หลักประกันสินเชื่อ (Collateral) ค่า dy/dx (0.3843) หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีหลักประกันสินเชื่อประเภทอสังหาริมทรัพย์อย่างน้อย 1 แปลง ในการค้ำประกันเงินกู้ จะมีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะสามารถชำระหนี้ได้มากกว่าเกษตรกรไม่มีหลักประกันสินเชื่อประเภทอสังหาริมทรัพย์อย่างน้อย 1 แปลง ในการค้ำประกันเงินกู้ อยู่ ร้อยละ 38.4341 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มลูกค้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีจำนวนมากกว่า 3 คน/ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท/ปี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง รวมถึงบทบาททางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ครอบครัวยุคใหม่มักจะมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายที่สามารถทำงานหนักได้ อีกทั้งมีช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี เป็นช่วงอายุที่มีความมั่นคงมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกร รวมถึงมีความสามารถบริหารจัดการรายได้-ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

จากข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 1 ถึง 3 คน ทำการเกษตรโดยเฉพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์หรือมีการผลิตแบบผสมผสานซึ่งสอดคล้องกับจำนวนสมาชิกที่มีรายได้ เนื่องจากมีการผลิตที่หลากหลายและสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในครัวเรือนได้หลายช่องทางมีรอบการผลิตหรือช่วงระยะเวลาที่มีรายได้ที่แตกต่างตามประเภทการผลิต ส่วนภาระหนี้สินพบว่าส่วนใหญ่มีหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. จำนวนหนึ่งแห่งโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้สินเชื่อจากกองทุนหมู่บ้าน วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจาก ธ.ก.ส. พบว่าอยู่ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท มากที่สุดเนื่องจากการใช้หลักประกันสินเชื่อแบบใช้บุคคลค้ำประกันมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งธนาคารกำหนดให้ลูกค้าสามารถใช้หลักประกันแบบบุคคลค้ำประกันสูงสุดได้ไม่เกิน 200,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อเป็นลงทุนมากที่สุด การวัดผลความรู้ความเข้าใจโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรผู้ตอบสอบถาม เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ของข้อคำถาม คิดเป็นร้อยละ 95.75 ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด สรุปว่าเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในโครงการพักชำระหนี้โควิด 19

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลการชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลามากที่สุดจากจำนวนปัจจัยทั้งหมด 13 ปัจจัย พบว่าปัจจัยที่ผลการชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลามากที่สุด คือ การกู้โดยให้หลักประกันสินเชื่อประเภทสหกรณ์หรือสหกรณ์อย่างน้อย 1 แห่ง สะท้อนให้เห็นว่าหลักประกันสินเชื่อประเภทสหกรณ์หรือสหกรณ์มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกร เนื่องจากหลักประกันสหกรณ์หรือที่ดินจำนองมีมูลค่าสูง มักจะเป็นทรัพย์สินที่เป็นมรดก มีความผูกพันทางจิตใจ เป็นที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน หรือเป็นที่ดินทำกิน เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่กล้าผิวนัดชำระหนี้ ดังนั้นการมีหลักประกันสินเชื่อสหกรณ์หรือที่ดินจึงมีผลในการจูงใจให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตรงเวลา รองลงมาคือ ปัจจัยประเภทการผลิตเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์หรือมีการผลิตแบบผสมผสานเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ที่อาจส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตร หรือภาวะเศรษฐกิจ นโยบายทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง ที่อาจส่งผลให้ราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ สิงห์คราษ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ เกิดจากปัจจัยนอกธนาคาร (สภาพแวดล้อม) โดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การเกิดภัยธรรมชาติ ราคาผลผลิตตกต่ำและต้นทุนการผลิตสูง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ได้ ลดลงมากที่สุด คือ การมีภาระหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. ซึ่งเกษตรกรที่มีภาระหนี้หลายสถาบันจะมีโอกาสที่จะไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ทันตามกำหนดระยะเวลาตามสัญญาและเกิดปัญหาหนี้ค้างชำระสอดคล้องกับแนวคิดของชนินทร์ พิทยาวิธ (2534) พบว่า การค้างชำระจากปัจจัยภายในที่เกิดจากตัวลูกหนี้หรือพฤติกรรม

ของผู้กู้ เช่น การที่ผู้กู้มีเจตนาไม่ชำระหนี้ ไม่มีวินัยทางการเงิน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และมีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นเหตุให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้

ข้อเสนอแนะ

สนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวซึ่งเมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวการผลิตพืชชนิดนั้นอาจจะประสบปัญหาหาค่าผลผลิตตกต่ำ หรือเกิดโรคระบาดทำให้ผลผลิตเสียหาย ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร แต่หากเกษตรกรทำการเกษตรผลิตแบบเพาะปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ (แบบผสม) ในรูปแบบระบบเกษตรยั่งยืนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทชุมชนและพื้นที่ที่จะสามารถลดความเสี่ยงหากผลผลิตบางชนิดเสียหายหรือราคาตกต่ำ และส่งผลกระทบต่อรายได้ ยังสามารถนำผลผลิตอื่นจำหน่ายได้ อีกทั้งยังสร้างรายได้มากกว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยธนาคารควรออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ส่งเสริมการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ พร้อมสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้สาขาประชาสัมพันธ์ เชิญชวนลูกค้าสมัครใช้บริการผลิตภัณฑ์สินเชื่อหรือรับคำปรึกษาจากพนักงานได้ ธนาคารควรมีการจัดโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มองค์ความรู้การเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างสินค้าเกษตรมูลค่าสูง รวมถึงมาตรการจัดการหนี้แบบรวมสัญญา เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีภาระหนี้สินอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. จะมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ความสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลาลดลง มาตรการการบริหารจัดการหนี้ให้คำปรึกษาและทำแผนการจัดการหนี้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพการชำระหนี้ เช่น การรวมสัญญาสำหรับลูกค้าที่มีสัญญาเงินกู้หลายสัญญา หลายสถาบัน หรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กรณีลูกค้ามีหนี้เป็นภาระหนัก ที่มีสัญญาหนี้การเกิดหนี้ค้างชำระ ซึ่งการรวมสัญญา หรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ถือเป็นการสร้างความยืดหยุ่นทางการเงินให้แก่ทั้งลูกค้า และสถาบันการเงิน ปรับงวดกำหนดชำระให้เหมาะสมกับรายได้ เพื่อฟื้นฟูและรักษาเสถียรภาพทางการเงินในระยะยาว รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้ใช้หลักประกันที่ดินจำนองเพื่อประกันหนี้เงินกู้ เช่น การลดค่าธรรมเนียมธนาคารในการวิเคราะห์หลักทรัพย์เพื่อใช้ในการค้ำประกัน ถือเป็นการลดค่าใช้จ่ายของลูกค้าในการทำธุรกรรมสินเชื่อ ลดการก่อหนี้โดยไม่จำเป็น รวมถึงสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้แก่ธนาคาร ลดความเสี่ยงที่เกิดหนี้ค้างชำระได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สุขเสาร์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ธุรกิจเกษตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงสาธารณสุข.กรมควบคุมโรค. (2564). สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19). สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/files/1> วิเคราะห์สถานการณ์ covid (15 มค64cp).pdf
- กัลยรัตน์ อีระธนชัยกุล. (2566). การจัดการความเสี่ยงทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยภายใต้ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 15(1), 37-52.
- กาญจนา ไผ่ศรี. (2556). ปัจจัยที่มีต่อหนี้ค้างชำระสินเชื่อสวัสดิการของธนาคารออมสิน สาขาเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- กิตติพงษ์ กิตติบุตร. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพหนี้สินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ สิงห์คราษ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้บัตรสินเชื่อเกษตรกรของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมพล อานุกาพบรรเจิด. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอบัว จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). ธ.ก.ส.พักหนี้เกษตรกรลูกค้า 3.3 ล้านราย 1 ปีอัตโนมัติ. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก [https://shorturl.asia/NiXEv%202564%20_2565%20\(Final\).pdf](https://shorturl.asia/NiXEv%202564%20_2565%20(Final).pdf)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2564). มาตรการช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจาก COVID -19. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.baac.or.th/th/content-news.php?content_id=15631
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2566). วิสัยทัศน์ พันธกิจและค่านิยม. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.baac.or.th/th/contentabout.php?content_group_sub=0003
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถาบันการเงิน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2563). หลักการและการประยุกต์ใช้การบริหารความเสี่ยงทางการเงิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติยา เทียนไชย. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรรณรพี บานชื่นวิจิตร และ สุนิสา ชูชื่น. (2562). การวิเคราะห์แบบจำลองมูลค่าความเสี่ยง: กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 14(2), 164-178.
- สมชาย สุภัทรกุล และ ฤชญา เสกตระกูล. (2565). การจัดการความเสี่ยงทางการเงินด้วยเครื่องมืออนุพันธ์ทางการเงินในตลาดทุนไทย. วารสารนักบริหาร, 42(1), 103-115.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 และแนวโน้มปี 2565. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/Outlook>